

**Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

Кафедра обліку та оподаткування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

д.е.н., проф. А.Д. Діброва

Протокол № 9 від « 15 » червня 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри обліку та оподаткування

Протокол № 13 від 24 травня 2021 р..

Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Калюга Є.В.

Гарант ОП _____

_____ Калюга Є.В.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

спеціальність
освітня програма

071 Облік і оподаткування

облік і аудит

Факультет

економічний

(назва інституту, факультету.)

Розробники

професор кафедри обліку та оподаткування
д.е.н., професор Гуцаленко Л.В.

2021 рік

**1. Опис навчальної дисципліни
«Методологія і організація наукових досліджень»**

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	071 Облік і оподаткування	
Освітня програма	Облік і аудит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1-й	1-й
Семестр	2-й	2-й
Лекційні заняття	15 год.	8
Практичні, семінарські заняття	15 год.	8
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	120 год.	134
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є сприяння розвитку наукового світогляду студентів знань з методології і процесу, організації, методичного забезпечення та поглиблення розуміння засобів та методів логічного мислення основних етапів проведення науково-дослідної роботи та опанування методологічними та організаційними підходами до виконання наукових досліджень в сфері обліку, аудиту та оподаткування, набуття вміння широко використовувати отримані знання для здійснення самостійного наукового пошуку.

Завдання дисципліни: поглиблення теоретичних і практичних знань в частині здійснення наукових досліджень в галузі обліку, аудиту та оподаткування; розуміння загальних закономірностей наукового дослідження, фундаментальних проблем пізнання; набуття умінь застосовувати знання з методології та організації наукових досліджень при вирішенні конкретних практичних завдань; застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; ознайомлення з сучасними науковими досягненнями у сфері розвитку системи бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування на мікро- та макрорівнях, набуття умінь їх самостійно застосовувати при розв'язанні прикладних наукових проблем; оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику та вивчення економічної ефективності наукових досліджень.

Предметом навчальної дисципліни є система загальних принципів і підходів наукового пізнання, технології пізнання, методологічні та організаційні підходи до виконання наукових досліджень в сфері обліку, аудиту та оподаткування.

Після вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи предмету методології наукового пізнання, його значення в науковій діяльності;
- методологію наукових досліджень та сучасні наукові досягнення у сфері розвитку системи бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування на мікро- та макрорівнях;
- порядок організації наукових досліджень в сфері обліку, аудиту та оподаткування та особливості її інформаційного забезпечення;
- процес і підходи до обробки теоретичної та практичної інформації та порядок апробації основних елементів наукової новизни.

уміти:

- застосовувати знання з методології та організації наукових досліджень при вирішенні конкретних практичних завдань;
- обґрунтовувати актуальність наукового дослідження за вибраною темою та - формулювати мету, завдання, предмет та об'єкт наукового дослідження;
- визначати первинні елементи наукової новизни за проведеним науковим дослідженням.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність розвивати та підвищувати свій професійний рівень на основі освоєння знань і методів роботи інноваційного характеру в умовах глобалізаційних процесів

ЗК 2. Здатність працювати в команді, вести наукові і ділові дискусії у сфері професійної діяльності та переконувати інших учасників на основі поглиблених знань та вмінь інноваційного характеру для цілей прийняття рішень, демонструвати навички захисту прав інтелектуальної власності

ЗК 3. Здатність використовувати знання фахової іноземної мови для професійної діяльності в міжнародному контексті та проведення наукових досліджень

ЗК 4. Здатність проводити наукові дослідження у професійній діяльності з метою отримання нових знань та їх використання для прийняття управлінських рішень

ЗК 5. Здатність володіти сучасними технологіями отримання, зберігання, обробки обліково-аналітичної інформації та застосовувати їх задля вирішення поставлених завдань

ЗК 6. Адаптивність, комунікабельність, креативність, толерантність, здатність до системного мислення та самовдосконалення, наполегливість у досягненні мети.

ЗК 7. Дотримання норм і принципів професійної етики

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 3. Здатність проводити наукові дослідження із застосуванням сучасного економетричного інструментарію з метою вирішення актуальних завдань обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування суб'єкта господарювання.

СК 5. Здатність до проектування наказу про облікову політику, форм внутрішньої звітності для забезпечення керівництва суб'єкта господарювання необхідною інформацією з метою прийняття управлінських рішень

**3. Програма та структура навчальної дисципліни
«Методологія і організація наукових досліджень»
повного терміну денної (заочної) форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
<i>Змістовий модуль I. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ</i>														
Тема 1. Основи методології, організації та методики наукових досліджень в обліку, аудиту та оподаткуванні	1	20	2	1			17	20	1	1				18
Тема 2. Форми і методи наукових досліджень та опрацювання теоретичних положень наукової роботи з обліку, аудиту та оподаткування	2	20	2	2			16	20	1	1				18
Тема 3. Вибір теми наукового дослідження та обґрунтування доцільності його проведення	3	20	2	2			16	15	1	1				13
Тема 4. Опрацювання теоретичних положень наукової роботи	4,5	20	2	2			16	20	1	1				18
<i>Змістовий модуль II ОРГАНІЗАЦІЙНЕ, МЕТОДИЧНЕ І ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ</i>														
Тема 5. Формування та апробація конструктивної складової наукового дослідження	4	20	2	2			16	20	1	1				18
Тема 6. Аналітичний інструментарій економічних досліджень	5	20	2	2			16	15	1	1				13
Тема 7. Оформлення результатів дослідження за темою магістерської дипломної роботи		15	2	2			11	15	1	1				11
Тема 8. Організація захисту наукового дослідження		15	1	2			12	15	1	1				13

Усього годин		150	15	15			120	150	8	8			134
--------------	--	------------	-----------	-----------	--	--	------------	------------	----------	----------	--	--	------------

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1	2	3
1	Основи методології, організації та методики наукових досліджень в обліку, аудиті та оподаткуванні	1
2	Форми і методи наукових досліджень та опрацювання теоретичних положень наукової роботи з обліку, аудиту та оподаткування	2
3	Вибір теми наукового дослідження та обґрунтування доцільності його проведення	2
4	Опрацювання теоретичних положень наукової роботи	2
5	Формування та апробація конструктивної складової наукового дослідження	2
6	Аналітичний інструментарій економічних досліджень	2
7	Оформлення результатів дослідження за темою магістерської дипломної роботи	2
8	Організація захисту наукового дослідження	2
	Разом	15

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

2. Поняття та зміст наукового курсу “Методика та організація наукових досліджень в обліку та аудиті”.
3. Наука та її елементи.
4. Наукова діяльність в сфері обліку, аналізу та аудиту як складова навчального процесу.
5. Наукове дослідження та форми його організації.
6. Порядок накопичення наукових фактів та їх використання.
7. Загальні положення методології наукового пізнання в сфері обліку, аналізу та аудиту.
8. Методи бухгалтерського наукового дослідження.
9. Методика наукового дослідження в сфері обліку, аналізу та аудиту та її концептуальні положення.
10. Наукові ідеї як основа вибору теми наукового бухгалтерського дослідження.
11. Обґрунтування актуальності проведення наукового дослідження за вибраною темою.
12. Визначення мети і завдань наукового дослідження.
13. Об’єкт та предмет наукового дослідження.
14. План наукового дослідження.
15. План наукової роботи: поняття і види.
16. Порядок складання плану наукової роботи у галузі бухгалтерського обліку.
17. План окремих видів бухгалтерських наукових робіт.
18. Інформація та її види.
19. Роль інформаційного забезпечення у формуванні теоретичної складової наукового дослідження.
20. Вибір і класифікація джерел отримання інформації для наукового дослідження.
21. Порядок обробки, групування і узагальнення теоретичної і практичної інформації.
22. Поняття «компіляція», «плагіат», «запозичення».
23. Умови наведення та припустимі норми цитування тексту та огляду літератури у науковій роботі.

24. Проблемні питання за темою наукової роботи як основа отримання наукової новизни. Методика формування конструктивної складової (первинних елементів наукової новизни) наукового дослідження.
25. Порядок апробації основних елементів наукової новизни.
26. Правила написання наукових статей.
27. Методика підготовки тез наукової доповіді.
28. Класифікація аналітичних прийомів залежно від цілей та інформаційних можливостей наукових досліджень.
29. Емпіричні методи збору інформації та етапи наукових досліджень.
30. Абстрактно-логічні прийоми економічних досліджень, їх сутність, функціональна спрямованість та сфери застосування.
31. Описові кількісні прийоми економічних досліджень, їх сутність, функціональна спрямованість та сфери застосування.
32. Сучасні прийоми візуалізації аналітичних досліджень.
33. Структура та обсяг магістерської дипломної роботи.
34. Зміст підрозділу магістерської дипломної роботи «Вступ» та порядок викладу актуальності теми.
35. Питання за розділами магістерської дипломної роботи та зв'язи між ними.
36. Рекомендації, щодо написання висновків за розділами та загальних висновків за результатами роботи.
37. Оформлення списку використаних джерел з урахуванням вимоги посилання на них у тексті роботи.
38. Допоміжний матеріал в магістерській дипломній роботі та його оформлення як Додатків.
39. Ефективність результатів наукових досліджень.
40. Впровадження та реалізація результатів наукових досліджень.
41. Оформлення наукових результатів за виконаною темою у вигляді магістерської дипломної роботи.
42. Процедура захисту результатів магістерської дипломної роботи.
43. Доповідь про наукову роботу та її презентація.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ (зразок)

Екзаменаційні запитання

1. Теоретичне завдання.

Структура наукової статті та правила її оформлення. Розміщення наукової статті у друкованих виданнях.

2. Практичне завдання

Сформулювати п'ять тем наукових досліджень, визначити для них мету і завдання дослідження. Відповідь подати у вигляді таблиці, що наведена нижче.

Таблиця. Базові елементи наукового дослідження

№	Тема	Мета	Завдання
1	2	3	4

Тестові завдання різних типів

1. Які стадії включає процес роботи з гіпотезами?

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь словами

2. Назвіть основні форми критики наукових досліджень

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь словами(цифрами)

3. Розрізняють такі функції наукової діяльності:

- а) пізнавальна;
- б) культурно-виховна;
- в) практична;
- г) всі відповіді вірні.

4. До вторинних джерел наукової інформації належать:

У бланку відповідей впишіть вірну відповідь словами

- а) монографії, довідники, підручники;
- б) показники стандартів і технічних умов вітчизняних і зарубіжних винаходів;
- в) наукові звіти, наукові доповіді, дисертації, автореферати дисертацій;
- г) журнали, бюлетні, газети, відомості.

5. Науковий факт – це:

(вибрати правильні відповіді)

А	сукупність відомостей, які отримують із навколишнього середовища;
Б	складова частина наукових знань, якщо вони виступають у систематизованому узагальненому вигляді;
В	сукупність взаємопов'язаних і сумісних поглядів на певні явища і процеси;
Г	частина наукових знань, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкта її пізнання.

6. За напрямками теми наукових досліджень поділяють на:

1 | практичні, ініціативні та абстрактні;

2	емпіричні, конкретні та деструктивні;
3	теоретичні, методологічні та організаційні;
4	правильна відповідь відсутня.

7. Фундаментальна актуальність наукового дослідження включає:

- а) прогнозування теоретичного значення теми;
- б) аналіз рівня опрацювання теми в науці;
- в) аналіз рівня розв'язання проблемного питання в бухгалтерській практиці;
- г) правильні відповіді а та б.

8. Елементи наукової новизни практичного характеру можуть включати удосконалення чи розвиток:

- а) термінології та класифікацій;
- б) методик і процедур;
- в) концепцій та вихідних положень;
- г) правильні відповіді А та В.

9. Метод, суть якого полягає у послідовному вивченні впливу кожного фактора на загальний результативний показник за умови незмінності інших факторів, це:

А	елімінування
Б	синтез
В	кластерний аналіз
Г	метод теорії прийняття рішень.

10. Основні вимоги до мови наукової праці такі:

- а) змістова завершеність, цілісність, взаємопов'язаність думок;
- б) соціальна гострота та цілеспрямованість;
- в) сюжетність, драматизм та інсценізація;
- г) всі відповіді вірні.

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- рольові ігри (елементи), тренінги;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- застосування наочних матеріалів (реєстри, реєстри, журнали, акти, договори, сертифікати, установчі документи, експертні та аудиторські висновки, свідоцтва тощо);
- моделюючі вправи, розв'язування творчих задач та завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

7. Форми контролю

Критерії оцінювання знань усного та письмового опитування

Критеріями оцінки усного та письмового опитування є:

- повнота і правильність відповіді;
- ступінь усвідомлення, розуміння вивченого;
- повне оформлення відповіді.
- Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та в процесі здійснення самостійної роботи за такими напрямками: експрес-опитування, тести, розрахункові завдання, задачі.

– Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів. Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю та модульної контрольної роботи.

8. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення:

Методичні вказівки для проведення практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітнього ступеня «Магістр» денної та заочної форми навчання / Л.В. Гуцаленко – К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2020. - 100 с.

10. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Проблеми науки бухгалтерського обліку: реалії: Монографія. – Житомир: ПП „Рута”, 2005. – 324 с.
3. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник. для студентів ВНЗ / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП „Рута”, 2003. – 476 с.
4. Трохименко Л. М. Основи наукових досліджень з обліку та аудиту: навч.-метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни / Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана" — К. : КНЕУ, 2008. — 180 с.
5. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге видання, перероблене і доповнене – К.: Знання – Прес, 2002. – 295 с.
6. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. посібник – К: Видавничий дім „Слово”, 2003. – 240 с.

Додаткова література

1. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: В 2-х ч.: Навч.посібник/ 2-ге вид., доп. і переробл. – Житомир: ПП “Рута”, 2001. – 512 с.

2. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми та приклади): навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т / М. С. Дороніна. — Х.: ІНЖЕК, 2007. — 120 с.
3. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навч. посібник. — К.: Центр навч. літератури, 2004. — 212 с.
4. Лисенко Ю. Г. Основи наукових досліджень: практикум для студ. спец. "Економічна кібернетика" / Донецький національний ун-т. Кафедра економічної кібернетики / Ю. Г. Лисенко, В. М. Кравченко, Д. М. Жерліцин. — Донецьк : Юго-Восток, 2009. — 106 с.
5. Малуґа Н.М. Критерії оцінки наукових праць // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. — 2002. — № 20. — С. 15 – 25.
6. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці: навч. посібник. — 2-ге вид. / Макогон Ю. В., Пилипенко В. В. — Донецьк : Альфа-прес, 2007. — 144 с.
7. Мокій А. І. Основи наукових досліджень: навч.-метод. посіб. для студ. спец. 6.030403, 7.030403, 8.030403 "Міжнародні економічні відносини" / Укоопспілка; Львівська комерційна академія / А. І. Мокій, В. О. Шевчук, Ю. В. Полякова, М. І. Флейчук, О. Є. Шайда, Л. А. Яремко. — Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. — 163 с.
8. Основи наукових досліджень: тестові завдання для поточного та модульного контролю студентів напряму підготовки „Економіка та підприємництво”/Укоопспілка; Львів. Комерц. академія / М.М. Павлишенко (укл.).— Львів: Вид-во Львів. комерц. академія, 2007. — 55 с.
9. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С., Шостак В.В. Основи наукових досліджень: Підручник. — К.: Знання, 2007. — 270 с.
10. П'ятницька – Познякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. — К: Центр навч. літератури, 2003. — 116 с.